

1. Referentie

Referentie	Du Bois-Reymond, M. (1996). Gezin en modernisering. Een problematische relatie voor jongeren? <i>Pedagogisch Tijdschrift</i> , 21, (4/5), 279-293.
Taal	Nederlands
ISSN	0166-5855
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit artikel poogt men verbanden te leggen tussen de modernisering van het gezin en de psychosociale ontwikkeling van jongeren. Hierbij vraagt men zich af of er aanwijzingen zijn dat gemoderniseerde gezinsrelaties bij jongeren emotionele en gedragsproblemen bevorderen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin
Trefwoord(en)	Echtscheiding, emotionele problemen, gezinsgrootte, gedragsproblemen, leeftijdsgenoten, onderhandelingshuishouden, opvoedingsonzekerheid, peergroup, risicogedrag, sibling relatie

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	M. Du Bois-Reymond

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Zijn er aanwijzingen dat gemoderniseerde gezinsrelaties bij jongeren emotionele en gedragsproblemen bevorderen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Literatuurstudie
Onderzochte groep	/
Bereik	/

7. Resultaten

Kleinere gezinnen	Wanneer het gezin kleiner is, gaan de leden veelal intiemer met elkaar om en ervaren ze deze relaties als bevredigend. Er zijn echter ook aanwijzingen dat moderne kinderen veel met elkaar ruziën en om ouderlijke aandacht concurreren. Bij 12/14 jarige kinderen rapporteren zowel zij als hun ouders veel ruzie met broers en zussen. Ouders raken daardoor erg geïrriteerd aangezien ze verwachten dat hun adolescente kinderen onenigheden met beschaafde onderhandelingsstrategieën oplossen. De kinderen vinden daarentegen dat hun ouders reeds door kleine onenigheden geërgerd raken. Overigens werd niet gevonden dat zij om ouderlijke aandacht vechten. Er zijn tegenstrijdige resultaten gevonden omtrent het verband tussen ouderlijke aandacht en ruzie met broers en zussen, wat vraagt om meer onderzoek.
Leeftijdsgenoten	De leeftijdsgenoten (peergroup) winnen aan invloed vanaf de midden adolescentie, maar dit

	houdt geen afkijken van ouders of pro - sociale waarden in. Toch zijn er ook aanwijzingen dat de ouderlijke (en schoolse) invloed op prosociaal gedrag van adolescenten afneemt en dat risicogedrag toeneemt. Dat kan gestimuleerd worden door deviante klieken waar jongeren bijhoren, maar er zijn ook tekenen dat jongeren überhaupt meer met drugs en ander risicogedrag experimenteren, en dat zou men kunnen interpreteren als een soepeler worden van gedragsnormen onder invloed van meer acceptatie voor keuzegedrag.
Probleem- en risicogedrag	Een relatief groot deel van de jongeren vindt het spannend gevaarlijke dingen te doen ongeacht leeftijd en schooltype. De ervaring van problemen heeft echter een negatieve uitwerking op de ontwikkeling van kinderen. Uit de onderzoeken kunnen we evenwel niet concluderen dat de hedendaagse kinderen uit moderne gezinnen méér problemen hebben dan kinderen uit traditionele gezinnen. Het zijn eerder jeugdigen uit lage sociale milieus die meer kans hebben op problemen als delinquentie, spijbelen, verslaving en neurotische problemen. Allochtone jongeren verkeren overwegend in lagere milieus en hebben bovendien te maken met gezinsverhoudingen die qua waarden en opvoedingspraktijken niet overeenkomen met gemoderniseerde westerse maatschappijen. Adolescente meisjes gaan problemen eerder internaliseren, een negatief zelfbeeld en depressieve gevoelens in de hand werken terwijl jongens problemen meer externaliseren en agressief gedrag vertonen. Dit zou kunnen duiden op een sterk genderspecifieke opvoeding.
Scheiding	Scheiding verhoogt de kans op gedrags-, leer- en psychosociale problemen bij de kinderen. Vooral jongens en 10-14 jarigen hebben het moeilijk met een scheiding. Jongens reageren vaak met geëxternaliseerd probleemgedrag terwijl meisjes met geïnternaliseerd. Als de scheiding conflictueus verloopt, verloopt ook de aanpassing van de kinderen aan de nieuwe gezinssituatie conflictueus en verhoogt de kans op problematisch gedrag. Daarnaast verloopt de aanpassing aan stiefgezinnen moeilijker naarmate de éénouder-periode langer duurt. Kinderen verwerken de scheiding beter naarmate zij na de scheiding goed en regelmatig contact blijven houden met beide ouders. Daarnaast kunnen ze met hun nieuwe broers en zussen beter opschieten en hebben een betere psychosociale ontwikkeling naarmate de ex-partners en nieuwe ouders geen conflictueuze relaties onderhouden. Men zou hier dus kunnen stellen dat een onderhandelingsgerichte leef- en opvoedingsstijl die bij moderne gezinnen past, de kans vergroot dat kinderen een scheiding beter verwerken.
Opvoedingsonzekerheid	Hedendaagse ouders vinden het opvoeden wel een moeilijke aangelegenheid, maar zij achten zich daartoe wel degelijk in staat. Ouders voeden weliswaar niet met vaste principes op, maar zij hebben over het geheel geen behoefte aan professionele opvoedingsondersteuning.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

In de bijdrage wordt een poging gedaan om verbanden te leggen tussen de modernisering van het gezin aan de ene kant, en de psychosociale ontwikkeling van jongeren aan de andere kant. Men zoekt naar aanwijzingen of gemoderniseerde gezinsrelaties emotionele en gedragsproblemen bij jongeren in de hand werken.

Deze vraag wordt aan de hand van een viertal aspecten van gezinsmodernisering besproken: de effecten van kleiner wordende gezinnen op de relatie tussen broers en zussen en de toenemende betekenis van leeftijdsgenoten; risico - gedrag; echtscheiding en nieuwe opvoedingswaarden en eventuele opvoedingsonzekerheden bij ouders. De empirische basis wordt door Nederlandse studies gevormd.

Er wordt een drietal conclusies getrokken. Ten eerste dat de wetenschappelijke discoursen over het hedendaagse gezin weinig verbinding met elkaar vertonen. De geproduceerde kennis circuleert meer binnen de betrokken disciplines dan dat er sprake is van een verbreding van kennis over disciplinaire grenzen heen. Dat bemoeilijkt een evaluatie van moderniseringseffecten aangaande gezinsrelaties en eventueel problematisch gedrag van jongeren. Ten tweede dat er niet aangetoond kan worden dat gemoderniseerde gezinsrelaties per se emotionele en gedragsproblemen bij jongeren bevorderen. Die doen zich wel voor wanneer zich vele problemen in een gezin opstapelen. En ten derde: het wordt steeds moeilijker om het ontstaan en het verloop van emotionele en gedragsproblemen in moderne samenlevingen te voorspellen, en dat is een wezenlijk kenmerk van moderniteit.

Als jeugd- en gezinsonderzoekers zouden we ernaar moeten (blijven) streven om ‘verbindingskennis’ tussen onze deeldisciplines te creëren om zodoende tot zinvolle interpretaties van gezinsmodernisering en de psychosociale ontwikkeling van kinderen en jongeren te komen.